

УДК 636.035:636.933.2

DOI <https://doi.org/10.32851/2226-0099.2019.110-2.9>

ВПЛИВ ТИПУ НАРОДЖЕННЯ ЯГНЯТ НА ПОКАЗНИКИ СМУШКОВОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ ОВЕЦЬ АСКАНІЙСЬКОЇ КАРАКУЛЬСЬКОЇ ПОРОДИ

Корбич Н.М. – к.с.-г.н.,

доцент кафедри технології виробництва продукції тваринництва,
Херсонський державний аграрний університет

Заруба К.В. – к.с.-г.н., с.н.с.,

завідувач лабораторії вивознавства,
Інститут тваринництва «Асканія-Нова»

Масюк Ю.Ю. – студент II курсу магістратури

біолого-технологічного факультету,
Херсонський державний аграрний університет

Галузь вівчарства залишається однією з перспективних для розвитку з позиції підвищення ефективного використання землі, рівня зайнятості населення, забезпечення переробної та легкої промисловості незамінною сировиною (вовна, овчини, каракуль, смушки, шкіра) та продуктами харчування (м'ясо, молоко, бринза тощо). Асканійська каракульська порода овець – нова вітчизняна смушкова порода, яка продукує високоякісні смушки різних забарвлень та характеризується комбінованою продуктивністю, високою адаптаційною здатністю, підвищеною плодючістю, міцною конституцією, великою живою масою та виходом смушків першого сорту. Смушкова продуктивність ягнят асканійського породного типу багатоплідних каракульських овець сірого забарвлення різного типу народження оцінювалась на основі даних бонітування. Об'єктом досліджень були ягнята асканійського породного типу багатоплідних каракульських овець сірого забарвлення різних типів народження (одинаки, двійневі) у віці 1–3 дні. Аналізовані групи було сформовано з урахуванням типу народження та статті ягнят (баранчики, ярочки). Встановлено, що в баранчиків-одинаків до класу еліта та першого заховано 86,0% аналізованого поголів'я, що на 21,0% більше порівняно з двійневими баранчиками. У групі ярочок встановлено також перевагу за цими показниками в одинаків, їх кількість становила 79,0% поголів'я класу еліта та першого, що на 11,0% більше ніж у двійневих ягнят. Решта поголів'я баранчиків та ярочок захована до другого класу, ягнят групи брак не виділено зовсім. У результаті проведеного аналізу показників смушкової продуктивності з урахуванням типу народження ягнят пропонується звернути увагу під час селекційно-племінної роботи на поліпшення таких показників, як густина волосу та чіткість рисунку смушків, що позитивно вплине на якісну оцінку продукції та загальну рентабельність галузі.

Ключові слова: асканійська каракульська порода, показники продуктивності, тип народження, смушкова продуктивність, ягнята.

Korbych N.M., Zaruba K.V., Masiuk Yu.Yu. Influence of type of birth of lambs on parameters of lamb pelt productivity of sheep of Askanian karakuls breed

The sheep industry remains one of the most promising for the development from the point of view of increasing the effective use of the land, the employment rate of the population, providing the processing and light industry with irreplaceable raw materials (wool, sheepskin, karakul lamb pelts, leather) and food (meat, milk, cheese, etc.). The Askanian Sheep breed is a new native breed that produces high quality karakul lamb pelts of different colors and is characterized by combined productivity, high adaptive capacity, increased fertility, strong constitution, high live weight and yield of first grade lamb pelts. The lamb pelts productivity of the Askanian breed type of large-litter karakul sheep of gray color of different type of birth was estimated on the basis of appraisal data. The object of the study was lambs of the Askanian breed type of large-litter karakul sheep of gray color of different type of birth (single, twin) at the age of 1–3 days. The analyzed groups were formed according to the type of birth and sex of lambs (ram lambs, ewe lambs). It was found that among single-born ram lambs, 86.0% of the analyzed livestock belong to the elite and the first class, which is 21.0% more than among twin ram lambs. In the group

of ewe lambs, single-born lambs also prevailed in terms of indices, their number was 79.0% of the livestock of the elite class and the first, which is 11.0% more than in twin lambs. The rest of ram lambs and ewe lambs are in the second grade; defective lambs are not identified. As a result of the analysis of parameters of lamb pelt productivity, taking into account the type of birth of lambs, it is suggested to pay attention during selection and breeding work to the improvement of such parameters as hair density and clarity of lamb pelt pattern, which will positively affect the qualitative estimation of production and the overall profitability of the branch.

Key words: *Askanian karakul breed, productivity parameters, type of birth, lamb pelt productivity, lambs.*

Постановка проблеми. У нинішніх умовах господарювання галузь вівчарства залишається однією з перспективних для розвитку з позицій підвищення ефективного використання землі, рівня зайнятості населення, забезпечення переробної та легкої промисловості незамінною сировиною (вовна, овчини, каракуль, смушки, шкіра) та продуктами харчування (м'ясо, молоко, бринза тощо). Крім того, вівчарство – найменш енерговитратна галузь. Вівці завдяки своїй біологічній особливості здатні використовувати пасовища з мінімальними витратами майже 8–9 місяців на рік, а тому їх доцільно розводити в усіх природнокліматичних зонах України [1].

Каракульська порода – одна з найдавніших порід світу. В Інституті тваринництва «Асканія-Нова» методом відтворювального схрещування овець каракульської і романовської порід створено нову вітчизняну асканійську каракульську породу овець із трьома внутрішньопородними типами (асканійський багатоплідний тип чорного забарвлення, асканійський тип сірого забарвлення, буковинський тип та 10 генеалогічних ліній №№ 297, 45, 211, 82, 112, 204, 3044, 04019, 04020, 04021 в її складі.

Асканійська каракульська порода овець – нова вітчизняна смушкова порода, яка продукує високоякісні смушки різних забарвлень та характеризується комбінованою продуктивністю, високою адаптаційною здатністю, підвищеною плодючістю (126,4–166,8 %), міцною конституцією, великою живою масою та виходом смушків першого сорту 71–86,4%. Смушки крупного розміру, мають легку міздрю й укорочений волос, довгі валькуваті завитки, середні за розміром від 4 до 8 мм, шовковистий і блискучий волосяний покрив [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Низкою вчених проведено дослідження оцінки показників продуктивності асканійської каракульської породи. Продуктивність каракульських овець здебільшого оцінюють за основним видом продукції – смушком. Але, крім цінної хутрової продукції, каракульські вівці продукують вовну, м'ясо, молоко, овчину і сичуги [3, с. 73–83; 4, с. 84–88; 5, с. 58–66; 6, с. 71–78]. Попит на смушкову продукцію зумовив потребу розвитку овець цього напрямку, а мета роботи є нині досить актуальною.

Постановка завдання. Метою роботи є виявлення особливостей смушкової продуктивності ягнят асканійського породного типу багатоплідних каракульських овець сірого забарвлення з урахуванням типу народження та подальшим використанням одержаних даних у селекційно-племінній роботі з вівцями. Відповідно до мети роботи сформульовано такі завдання: оцінити смушкову продуктивність ягнят за основними показниками та надати пропозиції за результатами досліджень.

Виклад основного матеріалу дослідження. Смушкова продуктивність ягнят асканійського породного типу багатоплідних каракульських овець сірого забарвлення різного типу народження оцінювалась на основі даних бонітування. Об'єктом досліджень були ягнята асканійського породного типу багатоплідних каракульських овець сірого забарвлення різних типів народження (одинаки, двійневі)

у віці 1–3 дні. Аналізовані групи було сформовано з урахуванням типу народження та статті ягнят (баранчики, ярочки).

За результатами аналізу показників живої маси ягнят при народженні з огляду на тип та стать встановлено, що баранчики-одинаки мали порівняно з ярочками більшу живу масу – на 0,52 кг, що становить 10,3%. У двійневих різниця становила лише 0,09 кг, або 2,2%. Порівняння живої маси одинаків та двійневих ягнят встановило перевагу баранчиків одинаків на 1,01 кг, або 19,9%. Ярочки одинаки переважали двійневих за живою масою на 0,58 кг, або 12,8% (табл. 1).

Таблиця 1

Аналіз живої маси ягнят із сірим забарвленням смушків, кг

Тип народження	Стать	Жива маса при народженні, кг		
		$\bar{X} \pm S_{\bar{x}}$	δ	$C_v, \%$
Одинаки	баранчики	5,06±0,426	0,62	12,29
	ярочки	4,54±0,643	0,783	15,24
Двійневі	баранчики	4,05±0,379	0,52	12,95
	ярочки	3,96±0,406	0,53	13,51

Основне поголів'я ягнят, як одинаків, так і двійневих, мало бажані смушкові типи – жакетний та ребристий. Їх кількість у баранчиків одинаків становила 85,0%, двійневих – 93,0%. Баранців із менш бажаним кавказьким смушковим типом було лише 15,0 та 7,0% з урахуванням типу народження. Ярочки-одинаки також характеризувалися бажаними жакетним та ребристим смушковими типами, їх кількість становила 93,0%, у двійневих ярочок 29,0% поголів'я мала менш бажані смушки кавказького типу. Жакетний та ребристий становили 71% (табл. 2).

Таблиця 2

Розподіл ягнят за смушковими типами

Тип народження	Смушковий тип	Стать			
		баранчики		ярочки	
		гол.	%	гол.	%
Одинаки	жакетний	5	35	6	43
	ребристий	7	50	7	50
	плоский	-	-	-	-
	кавказький	2	15	1	7
	загалом	14	100	14	100
Двійневі	жакетний	6	43	2	14
	ребристий	7	50	8	57
	плоский	-	-	-	-
	кавказький	1	7	4	29
	загалом	14	100	14	100

Однією з особливостей оцінки ягнят асканійського типу сірого забарвлення є забарвлення їхніх смушків.

За інструкцією бонітування смушкових порід бажаними розцвітками смушків сірого забарвлення є голуба, срібляста, сіра та сива. Встановлено, що в баранчи-

ків-одинаків 93,0% аналізованого поголів'я мали бажане забарвлення розцвітки смушків, у двійневих ця кількість – 79,0%. Ярочки-одинки також мали бажаний колір розцвітки у 86,0% смушків, у двійневих їх кількість була дещо нижчою – 78,0% аналізованого поголів'я (табл. 3).

Таблиця 3

Розподіл ягнят за розцвіткою смушків

Тип народження	Розцвітка	Стать			
		баранчики		ярочки	
		гол.	%	гол.	%
Одинаки	сіра	2	15	7	50
	голуба	5	35	-	-
	срібляста	-	-	1	7
	сива	6	43	4	29
	сталева	1	7	2	14
	загалом	14	100	14	100
Двійневі	сіра	8	58	5	35
	голуба	3	21	1	7
	срібляста	-	-	1	7
	сива	-	-	4	29
	сталева	3	21	3	21
	загалом	14	100	14	100

Розмір завитку є одним із основних показників, які характеризують їх якісну оцінку. Розподіл аналізованого поголів'я ягнят із сірими смушками за розміром завитків наведено в таблиці 4.

У баранчиків, як одинаків, так і двійневих, смушки з бажаним розміром мали основну кількість та становили, відповідно, 79 та 71%. З дрібним розміром смушків було 14,0 та 29,0% поголів'я відповідно. І лише у групі баранчиків-одинаків виділено ягнят із великим розміром смушків – 7,0%.

В ярочок спостерігається аналогічна закономірність, так, двійневі ярочки мали 93,0% ягнят із бажаним середнім розміром завитків. У ярочок-одинаків менш бажані смушки за розміром завитку становили 28,0%, решта мали середній розмір завитків.

Таблиця 4

Розподіл ягнят за розміром завитку смушків

Тип народження	Розмір завитку	Стать			
		баранчики		ярочки	
		гол.	%	гол.	%
Одинаки	великий	1	7	3	21
	дрібний	2	14	1	7
	середній	11	79	10	72
	загалом	14	100	14	100
Двійневі	великий	-	-	-	-
	дрібний	4	29	1	7
	середній	10	71	13	93
	загалом	14	100	14	100

Пружність, густоту, довжину волосу, ступінь його завитості визначають візуально та органолептично. Ці ознаки зумовлюють якість смушка і виробів із нього. Цінними є ягнята, в яких волосяний покрив досить густий.

Результатами досліджень встановлено, що ягнята-одинаки, як баранчики, так і ярочки, мали більшу кількість поголів'я із густим волосом смушків, їх перевага над двійневими ягнятами, відповідно, становила 29,0 та 22,0%.

Крім того, в баранчиків та ярочок, як одинаків, так і двійневих, виділено ягнят із рідким волосом, їх кількість становила 7,0 та 14,0% відповідно.

Чіткість рисунка – красивий і нарядний візерунок завитків. Під час бонітування виділяють такі типи рисунків смушка: чіткий, недостатньо чіткий і невизначений. Бажаний чіткий рисунок. Детальний розподіл аналізованого поголів'я ягнят за чіткістю рисунка наведено в таблиці 5.

Встановлено, що в ягнят-одинаків, як баранчиків, так ярочок, чітких рисунків на смушках було більше – відповідно, 72,0 та 65,0% аналізованого поголів'я. Крім того, баранчики мали також смушки з недостатньо чітким та невизначеним рисунком, які становили 21,0 та 7,0%.

Таблиця 5

Розподіл ягнят за чіткістю рисунка смушків

Тип народження	Чіткість рисунка	Стать			
		баранчики		ярочки	
		гол.	%	гол.	%
Одинаки	чіткий	10	72	9	65
	недостатньо чіткий	3	21	5	35
	невизначений	1	7	-	-
	загалом	14	100	14	100
Двійневі	чіткий	6	44	5	35
	недостатньо чіткий	5	35	6	44
	невизначений	3	21	3	21
	загалом	14	100	14	100

У двійневих ягнят розподіл за чіткістю рисунка смушків був майже однаковим і значно менше виділено ягнят з бажаним чітким рисунком порівняно з одинаками. Так, у баранчиків та ярочок різниця становила по 4 голови, або 28,0%. Крім того, у двійневих ягнят по 21,0% аналізованого поголів'я мали смушки з небажаним невизначеним рисунком, що негативно впливає на якість реалізованої продукції.

У баранчиків-одинаків до класу еліта та першого зараховано 86,0% аналізованого поголів'я, що на 21,0% більше порівняно з двійневими баранчиками. У групі ярочок встановлено також перевагу за цими показниками в одинаків, їх кількість становила 79,0% поголів'я класу еліта та першого, що на 11,0% більше, ніж у двійневих ягнят. Решта поголів'я баранчиків та ярочок зарахована до другого класу, ягнят групи брак не виділено зовсім.

Висновки і пропозиції. Отже, під час селекційно-племінної роботи з ягнятами треба звернути увагу на поліпшення таких показників, як густота волосу та чіткість рисунку смушків ягнят-одинаків, що позитивно вплине на якісну оцінку продукції та загальну рентабельність галузі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Наказ № 176/36 від 18.03.2009 Міністерство аграрної політики України (Мінагрополітики) Про затвердження асканійської каракульської породи овець та її внутрішньопородних селекційних формувань.
 2. Туринський М.М. Кудрик Н.А. Асканійська каракульська порода овець. *Зоотехнічна наука Поділля: історія, проблеми, перспективи* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої 90-річчю заснування та 55-річчю відродження біотехнологічного факультету. Кам'янець-Подільський, 2010. С. 279–281.
 3. Заруба К.В., Кудрик Н.А. Характеристика вовни овець асканійської каракульської породи різних смушкових типів. *Вівчарство та козівництво*. 2015. Вип. 1. С. 73–83.
 4. Зіневич В.М. Інтенсивність росту та м'ясна продуктивність ягнят асканійської каракульської породи овець. *Вівчарство та козівництво*. 2015. Вип. 1. С. 84–88.
 5. Могильницька С.В. Відгодівельні показники та рівень м'ясної продуктивності овець асканійської каракульської породи та помісей з асканійською м'ясо-вовною. *Вівчарство та козівництво*. 2018. Вип. 3. С. 58–66.
 6. Могильницька С.В. Фактори впливу на рівень молочної продуктивності вівцематок асканійської каракульської породи. *Науковий вісник «Асканія-Нова»*. 2017. Вип. 10. С. 71–78.
-